

• คู่มือการปฏิบัติงาน •

การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

นางสาวแก้ว พรหมแก้ว
กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

คำนำ

“คู่มือการปฏิบัติงาน การคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน” เล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางสำหรับข้าราชการ ครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนใช้ในการดำเนินงานเกี่ยวกับการคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียนประกอบกับเป็นแนวทางที่จะปฏิบัติต่อนักเรียนในการดูแลเพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับการส่งเสริมและพัฒนา และเติบโตอย่างมีศักยภาพ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข

นางสาวแก้ว พรหมแก้ว

กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ความหมาย	1
บทบาทในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน	1
กระบวนการในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน	2
กรณีในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน	2
แนวทางในการปฏิบัติงาน	3
แผนภูมิในการปฏิบัติงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน	4
การคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน กรณีเร่งด่วน	4
แผนภูมิการปฏิบัติงานคุ้มครองช่วยเหลือเด็กนักเรียน กรณีเร่งด่วน	4
ภาคผนวก	
แบบ ฉก.01	7

การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ต้องมีความตระหนักและเห็นความสำคัญในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน เพื่อให้เด็กนักเรียนจะได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กนักเรียนเติบโตอย่างมีศักยภาพ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข

การคุ้มครอง หมายถึง การดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่เสี่ยง หรือต้องสงสัยว่าถูกระทอนแรงหรือล่วงละเมิด เด็กนักเรียนที่ถูกกระทอนแรงหรือถูกล่วงละเมิด และเด็กนักเรียนที่กระทำรุนแรง หรือล่วงละเมิดต่อบุคคลอื่น โดยมีระบบและขั้นตอนการปฏิบัติที่คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่เกิดขึ้นกับเด็กนักเรียน เป็นหลักสอดคล้องกับหลักปฏิบัติตามกฎหมาย และหลักปฏิบัติที่มีมาตรฐาน

การช่วยเหลือ หมายถึง การส่งเสริม พัฒนา การป้องกัน และแก้ไขปัญหา เพื่อให้เด็กนักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤตทั้งปวง

บทบาทในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

บทบาทของครู

1. จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน และให้คำปรึกษากับเด็กนักเรียน
2. จัดสิ่งแวดล้อมและเฝ้าระวังปัจจัย/พื้นที่เสี่ยงด้านสังคมรอบ ๆ ตัวเด็กนักเรียน
3. จัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนทั้งในและนอกชั้นเรียน
4. ดูแลสุขภาพเด็กนักเรียนขณะอยู่ในสถานศึกษา
5. ส่งเสริมให้พ่อแม่ และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา
6. ครูและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลเด็กนักเรียน
7. สร้างเครือข่าย/ประสานความร่วมมือในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน
8. มีเครื่องมือในการติดตามสภาวะเด็กนักเรียน
9. ให้ความช่วยเหลือเด็กนักเรียนเบื้องต้นในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ผิดปกติกับเด็กนักเรียน
10. รายงานต่อผู้บริหารสถานศึกษาทราบเมื่อพบเหตุความผิดปกติ

บทบาทสถานศึกษา

1. ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักและให้ความสำคัญในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนทั้งในและนอกสถานศึกษา

2. สถานศึกษาจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเข้มแข็ง โดยจัดระบบคัดกรอง ระบบการเข้าถึงสภาวะปัญหาของเด็กนักเรียน ระบบการประเมินสภาวะปัญหา และระบบการให้คำปรึกษา

3. ป้องกันและเฝ้าระวังเพื่อไม่ให้เกิดนักเรียนเสี่ยงต่อภัยอันตราย ป้องกันให้นักเรียนปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและบุคคล โดยสถานศึกษาจะต้องหามาตรการป้องกัน แก่ไขบริเวณเสี่ยงอันตราย และมีระบบกฎเกณฑ์ความปลอดภัยที่เหมาะสม

4. จัดระบบงานและกิจกรรมให้กับเด็กนักเรียนและผู้มีส่วนร่วม

5. ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแจ้งเหตุ พร้อมทั้งรายงานให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ทราบ

กระบวนการในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

การดำเนินการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนเป็นกระบวนการมีขั้นตอน วิธีการปฏิบัติงาน และเครื่องมือ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาและครูเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

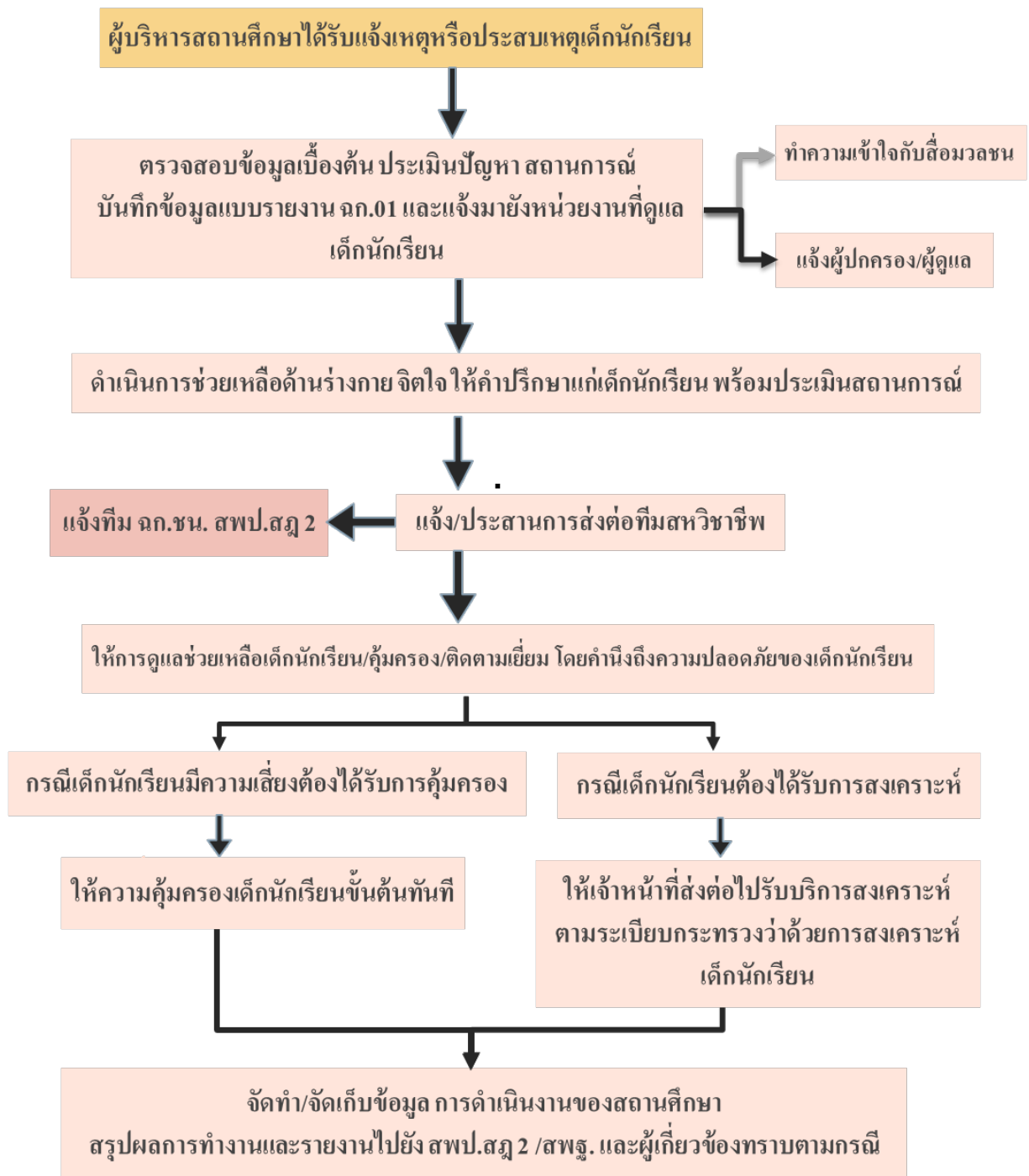
กรณีในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

1. กรณีถูกล่วงละเมิดทางเพศ
2. กรณีความรุนแรง
3. กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการศึกษา
4. กรณีอื่น ๆ
 - 4.1 ตั้งครรภ์ในวัยเรียน
 - 4.2 ภาวะจิตเวช
 - 4.3 เด็กนักเรียนติดเกม/สื่อออนไลน์ที่ไม่พึงประสงค์ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต/เล่นพนัน
 - 4.4 เด็กนักเรียนถูกล่อลวงปล้น ไล่เฉย ทอดทิ้ง
 - 4.5 ยาเสพติด
 - 4.6 โรคติดต่อในสถานศึกษา
 - 4.7 อุบัติเหตุนอกสถานศึกษา
 - 4.8 อุบัติเหตุในสถานศึกษา
 - 4.9 การจมน้ำ
 - 4.10 เด็กนักเรียนเสียชีวิตในสถานศึกษา
 - 4.11 ภัยพิบัติ
 - 4.12 การกลั่นแกล้งรังแก (Bully)

แนวทางในการปฏิบัติงานดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ได้รับแจ้งเหตุ หรือประสบเหตุ
2. บันทึกข้อมูลตามแบบรายงาน ฉก.01 รายงานเหตุการณ์ และแจ้งมายังศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
3. เจ้าหน้าที่ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ที่ได้รับแจ้งเหตุดำเนินการช่วยเหลือด้านร่างกายและจิตใจ พร้อมประเมินสถานการณ์เบื้องต้นโดยทันที
4. ให้การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กนักเรียน
5. กรณีเด็กนักเรียนมีความเสี่ยงต้องได้รับการคุ้มครอง ให้สถานศึกษาและครูให้ความคุ้มครองขั้นต้นกับเด็กนักเรียน ผู้ประสบเหตุ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงผลความปลอดภัยของเด็กนักเรียน พร้อมดำเนินการหาข้อมูลข้อเท็จจริง และกรณีเร่งด่วนให้รายงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ทันที
6. กรณีเด็กนักเรียนพึงได้รับการสงเคราะห์ ให้เจ้าหน้าที่ส่งต่อไปรับบริการสงเคราะห์
7. ประสานข้อมูล จัดทำ/จัดเก็บข้อมูลสถานศึกษา และรายงานมายังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ทราบ
8. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 รายงานและประสานความร่วมมือเพื่อส่งต่อความรับผิดชอบด้านข้อมูลแก่ผู้เกี่ยวข้อง
9. ติดตามสถานการณ์ ทบทวนการดำเนินงาน และรายงานสถานการณ์ต่อศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

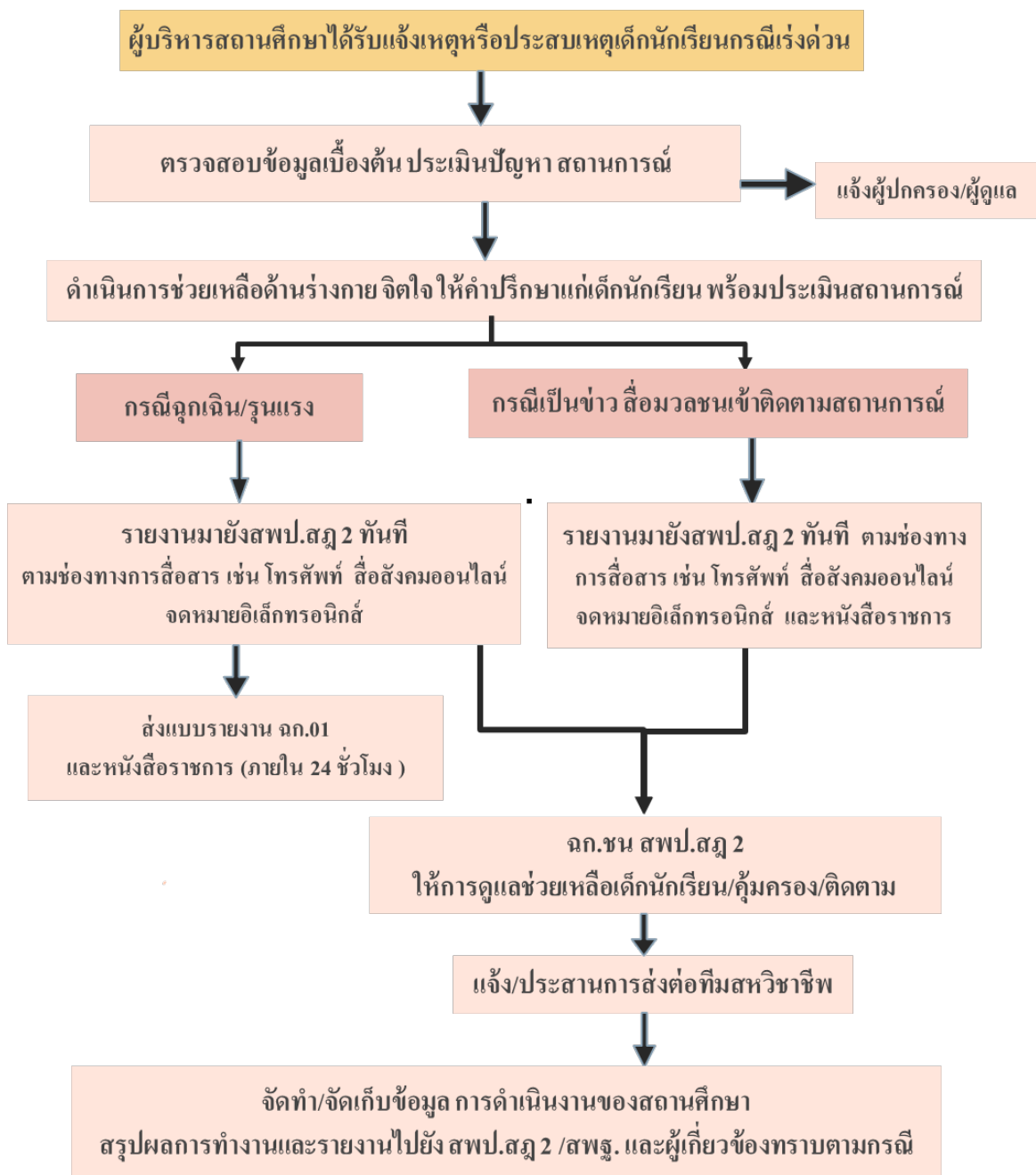
Flow Chart การปฏิบัติงานคุ้มครองช่วยเหลือเด็กนักเรียน

กรณีเร่งด่วน

- กรณีฉุกเฉิน/รุนแรงให้รายงานต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ทราบทันที ตามช่องทางการสื่อสาร เช่น จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ สื่อสังคมออนไลน์ โทรศัพท์ โทรสาร และหนังสือราชการ หรือภายใน 24 ชั่วโมง ตามแบบรายงาน ฉก.01 โดยติดตามผลพร้อมรายงานเป็นระยะ
- กรณีเป็นข่าว สื่อมวลชนเข้าติดตามสถานการณ์ให้สถานศึกษา ประมวลสถานการณ์แล้วรายงานมายังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ทันที ตามช่องทางการสื่อสาร เช่น จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ สื่อสังคมออนไลน์ โทรศัพท์ โทรสาร และหนังสือราชการ

Flow Chart การปฏิบัติงานคุ้มครองช่วยเหลือเด็กนักเรียน กรณีเร่งด่วน

ภาคผนวก

